

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvemši nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič
▲ Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst ▲ Din 3.—, večji inzerati petič
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru. Inzerati davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — — — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 180.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. JESENICE, Ob kolodvoru 101. — — —
Račun pri poštnem čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PETLETNI NAČRT ZA OBNOVO ANGLEŠKEGA GOSPODARSTVA

**Vlada sestavlja obsežen načrt za obnovo angleškega gospodarstva
— S tem programom, ki določa uvedbo visokih zaščitnih carin, bo
vlada šla v volitve — Sklicanje mednarodne „zlate“ konference**

London, 22. septembra. Spodnja in zgornja zbornica sta na svojih včerajšnjih sejah v polnem obsegu sprejeli vse predloge vlade za zaščito angleške valute in preprečenje katastrofalnih posledic odtoka zlata iz Anglije. Tudi opozicija je odobrila vladne predloge ter so njeni govorniki lojalno izjavili, da bodo podpirali vlado pri vseh njenih ukrepih, ki stremijo po sanaciji angleškega gospodarstva.

Včeraj popoldne je posetila ministrskega predsednika Macdonalda deputacija vodilnih angleških bančnikov ter razpravljala z njim o trenutnem finančnem položaju. Zaradi naraščajočih gospodarskih težav, ki se pojavljajo v vedno večji meri tudi na Nizozemskem, v Nemčiji in v Zedinjenih državah, kakor tudi zaradi špekulacije, ki se je polastila angleških vrednostnih papirjev, je angleški funt zelo ogrožen. Macdonald je popolnoma soglasal s predlogi bančnikov, ki so zahtevali takojšnje energične ukrepe zoper špekulacijo.

Kakor poroča »People«, pripravila vlada v sporazumu z vodilnimi bančniki in drugimi gospodarskimi strokovnjaki petletni načrt za sanacijo angleškega gospodarstva. Ta načrt bo dogovorjen do konca oktobra in najkasneje prve dni novembra bo najbrže vlada apelirala potem volitev na narod, da odobri izvedbo pripravljenega načrta, čegar najvažnejši del bo uvedba zaščitnih uvoznih carin. Sedanje koalicijske stranke Macdonaldove vlade se nameravajo združiti v enotno narodno stranko, ki bi prevzela izvedbo tega programa. Podrobnosti gospodarskega programa še niso znane, izve pa se toliko, da bo določil povprečno 33,5 odstotkov vrednosti uvoženega blaga.

Da bi se olajšal položaj in preprečilo nadaljnje vznemirjanje javnosti, so se londonske banke dogovorile, da do nadaljnjega ustavijo prost promet z devizami ter bodo prodajale devize samo strankam, ki bodo točno dokazale, za kaj jih potrebujejo. S tem se hoče v prvi vrsti preprečiti nadaljnji beg kapitala iz Anglije.

London, 22. septembra. Z zakonom, ki sta ga snoči sprejeli spodnja in zgornja zbornica, se ukinja v Angliji zlata valuta za dobo šestih mesecev. Ta zakon se lahko po potrebi po normalnem zakonodajnem potu še podaljša. V tem času namerava angleška vlada sklicati mednarodno konferenco, ki naj bi razpravljala o svetovnem finančnem položaju, zlasti pa o novem uredu razdelitve zlata. Angleški finančniki poudarjajo, da je kriva sedanjih finančnih težav po vsem svetu neenaka razdelitev zlata. Amerika in Francija imata samy dve tretjini vsega zlata na svetu. Po informacijah v angleških krogih sta Amerika in Francija v načelu že dali svoj pristanek za sklicanje take konference, ki naj bi se vršila čimprej, najkasneje pa januarja prihodnjega leta.

Snowden o položaju

London, 22. sept. V spodnji zbornici je zakladni minister Snowden izjavil, da je angleška banka že v soboto popolnoma izčrpala francoske in ameriške kredite. Ker je postal tako položaj angleškega funta nevaren, je vlada sklenila, da bo ustavila vsak odtok zlata. Vlada bo podprla akcijo bank in gospodarskih krogov za stabilizacijo funta. Vlada je že dolgo časa zasledovala položaj na denarnem trgu in proučevala vprašanje neenakomernosti svetovnih zlatih zalog. Angleška vlada in angleška banka sta že hoteli sklicati konferenco za mednarodno sodelovanje. Vendar so druge države odgovorile, da to vprašanje ni aktualno. Angleška vlada ne bo izgubila nobene priložnosti, da opozori druge države na potrebo mednarodnega sodelovanja za rešitev gospodarske krize in bo poudarjala važnost te konference. Snowden je dalje dejal, da je Anglija storila vse, da zadosti svojim obveznostim in da obnovi svoje gospodarstvo. Anglija je izvožila po vojni v Ameriko 322 milijonov funtov, da poravnava svoje obveznosti. Združenim državam je plačala na račun vojnih dolgov 280 milijonov funtov. Snowden je zaključil z upanjem, da bo svet pravilno ocenil odlok angleške vlade in da bo po-

magal Angliji pri delu za rešitev sedanje svetovne gospodarske krize.

Konzervativci zahtevajo volitve

London, 22. septembra. Dejstvo, da so govorniki opozicije sprejeli v parlamentu ugodno vladne predloge o ukinitvi zlata valute in da je imel Macdonald snoči daljši razgovor z voditeljem delavske opozicije Hendersonom, tolmačijo v političnih krogih v tem smislu, da bo brzkone došlo do vstopa zastopnikov opozicije v narodno vlado. Kot pogoj za to se smatrajo izpremembe v vladnih ukrepih za štedenje, zlasti pa v zmanjšanju podpor brezposelnih. Če bo vlada popustila v tem vprašanju, se smatra razširjenje nacionalne vlade z zastopniki opozicije kot mogoče. Do oficijelne ponudbe opoziciji za vstop v vlado še ni prišlo.

Konzervativna propaganda za nove volitve je nanovo oživela. Konzervativci so imeli snoči konferenco, na kateri so soglasno sklenili zahtevati nove volitve pod geslom zaščitnih carin. Kljub temu so razmere za razpis novih volitev manj ugodne kakor prejšnji teden.

Izjemi Pariz in New York

Berlin, 22. sept. AA. Glede na to, da so bila londonska in skoro vse ostale borze sveta včeraj zaprte — izjemo sta tvorili borzi v Parizu in New Yorku — so bile včeraj v ponedeljek tudi nemške borze zaprte. Notirale so samo devize na podlagi uradnih tečajev nemške drž. banke.

1 funt 3 do 3,5 dolarja

Washington, 22. septembra. Oficijelni krogi so mnenja, da finančni položaj v Angliji, ki je nastal v zadnjih dneh, ne bo imel neugodnih posledic za Zedinjene države. V Federal Reserve Banki ne razmotirajo o možnosti dovolitve novih kreditov v Angliji. Nasprotno pa bodo zasebne banke ponudile washingtonskemu zakladnemu uradu svojo pomoč. Po mnenju gospodarskih krogov se bo angleški funt stabiliziral v času ukinitve zlata valute na višini 3 do 3,5 dolarjev.

Presojanje v Nemčiji

Berlin, 22. sept. Nemški gosp. krogi očividno hladneje presojajo položaj angleškega funta, čeprav so napravili londonski dogodki umevno tudi na nemške gospodarske kroge globok vtis. Merodajni nemški finančni krogi odklanjajo vsak predlog, naj tudi Nemčija opusti zlati standard, ter poudarjajo, da bo Anglija prej ali slej zopet uvedla zlato valuto. Zadržuje vesti iz Anglije so izzvale v nemškem poslovnem svetu veliko skrb za bodočnost. Merodajni krogi menijo, da se bodo morale vse države prej ali slej združiti, da odvrnejo grozbo gospodarsko katastrofo. Doselej je angleški denarni trg igral glavno vlogo v mednarodnem finančnem svetu. Njegov položaj je bil po zadnjih dogodkih zelo omajen.

Berlin, 22. septembra. AA. Po mnenju merodajnih finančnih krogov so dogodki v Angliji na las podobni razmeram, ki so bile v Nemčiji pred 10 tedni. Razlike so samo v tem, da so finančni viri Anglije neizčrpani, da je njeno narodno premoženje ogromno in da nima reparacijskih dolgov. Razen tega se lahko Anglija opira na ogromno gospodarsko ozemlje angleškega imperija. Nemški vladni krogi so sprejeli dogodke v Angliji povsem mirno. Zanimivo je, da so morali sedaj utihniti tisti nemški voditelji, ki so po 18. juliju izrekli vladni najtežje očitke zaradi njene gospodarske politike. Po mnenju finančnih krogov so sedanjí dogodki v Angliji omajali in uničili doseženo klasično vlogo Anglije kot merilca valute, kredita in kot razsojevalca v gospodarskih vprašanjih sveta. Ta moč in ta vloga je sedaj samo še v negativnem smislu. Zadnji dogodki dokazujejo, da je vsa mednarodna financa in vse borzno delovanje tesno povezano z Londonom. Včeraj n. pr. so morali zapreti skoro vse kontinentalne borze.

Berlin, 22. sept. AA. Poročila o polomu angleškega funta so presenetila kakor ves svet tako tudi finančne kroge v Berlinu. Dogodki v Londonu so napravili na vse bančne in borzne kroge globok vtis. V petek je notiral angleški funt na berlinski borzi 20,478, včeraj pa ga je državna banka ponujala po 19,25.

Odmev v nemškem tisku

Berlin, 22. sept. AA. Listi obširno poročajo o finančnem položaju v Angliji. »Vossische Zeitung« piše, da je gospodarski položaj v vseh državah zelo resen in da je potrebno mednarodno sodelovanje za rešitev svetovne gospodarske krize. V istem smislu piše »Germania« ter naglašja, da se mora obnoviti politično zaupanje in da je treba rešiti vsa vprašanja razorožitve, vojnih dolgov in reparacij. List zaključuje z upanjem, da bo Francija priskočila Angliji na pomoč in pomagala ublažiti sedanjo gospodarsko krizo. Socialno-demokratski list »Vorwärts« se boji, da bo kriza angleške valute škodovala nemškemu izvozu. Ostali listi pravijo, da bo treba revidirati vprašanje reparacij in vojnih dolgov.

V Parizu so mirni

Umevno pa je, da je vest o ukinitvi zlata valute v Angliji tudi v francoskih listih in v francoski javnosti napravila zelo globok vtis. Vsi se zavedajo težke borbe, ki jo mora angleška vlada voditi proti razvrednotenju valute, ki bi moglo imeti resne posledice za ves svet. Francoski listi splošno poudarjajo vez solidarnosti, ki vežejo Anglijo in Francijo, in podčrtavajo, da je tudi francosko gospodarstvo zainteresirano na tem, da angleška valuta čim prej ozdravi. Dobro poučeni krogi trde, da bo treba eventualno zapreti borze. Vendar pa so finančni krogi mnenja, da ni treba takega ukrepa in da naj bodo borze tudi v naprej popolnoma svobodne.

Uradni francoski krogi poudarjajo, da je stabilnost francoskega franka zagotovljena in da je francoski frank pokrit z zlato podlago. Devize so le dopolnilna podlaga. Razen tega je večina deviz v dolarjih in ne v funtih. Sedajji položaj zahteva pač mir in hladnokrvnost in nič drugega.

Angleški turisti zapuščajo Francijo

Pariz, 22. sept. Mnogoštevilni angleški turisti, ki se mude v Franciji, so prišli zaradi nenadnega padca tečaja angleškega funta in zatvoritve borz v zelo neugoden položaj. Posledica tega se je pokazala zlasti na francoski revijeri. Dočim so prejšnji ponedeljek plačevali še 100 do 115 frankov za angleški funt, so včeraj plačevali le po 85 frankov. Hotelirji so ponujali svojim gostom po 90 frankov. Mnogi angleški turisti so zato nemudoma odpotovali iz Francije in so postali hoteli zlasti na Rivijeri precej prazni.

Odmev v Avstriji

Dunaj, 22. septembra. AA. Dunajska borzna zbornica je glede na veliko število evropskih borz, ki so včeraj prekinile poslovanje v zvezi z dogodki v Londonu, sklenila ukiniti sestanke borznega oddelka za efekte. Ker je to prekinjenje posledica vzrokov, ki niso v gospodarskem položaju Avstrije, je treba ostale tekoče posle opravljati v okviru obstoječih določb. Borzni sestanki blagovnega oddelka se bodo vršili tudi naprej.

Tudi v Indiji

London, 22. sept. AA. Indijski podkralj je objavil danes odlok, s katerim odvezuje začasno indijski vlado, da izplačuje v zlatu. Vse banke in borze bodo jutri v Indiji zaprte.

Odgovor Madžarski

Zenova, 22. sept. AA. Na včerajšnji seji političnega odbora so jugoslovenski delegat Fotič, češkoslovaški delegat Filinger in romunski delegat Bosi odgovorili madžarskemu delegatu grofu Apponyju, ki je na sobotni seji očital sosednjim državam Madžarske, da prepovedujejo madžarsko literaturo na svojem ozemlju. Delegati napadenih držav so opozorili madžarskega delegata, da madžarska literatura ni prepovedana, pač pa se prepovedi tičejo tendenčnih in propagandnih del madžarske politike.

Prihod Poncetija v Berlin

Berlin, 22. septembra. AA. Včeraj je prispel v Berlin novoimenovani francoski veleposlanik Francois Poncet. Na postaji Friedrichsstrasse so novega veleposlanika pričakovali uradniki francoskega poslanništva, uradniki nemškega zunanega ministristva pa so ga pozdravili na običajen način.

Šahovski turnir na Bledu

Danes se igrajo prekinjene partije

Bled, 22. septembra. Včeraj je bil na Bledu dan zanimivih partij, senzacija dneva sta pa bila dva poraza vodilnih mojstrov in komaj izsiljeni remis dr. Aljehina. Marozzi je porazil Kashdana, Spiellmann pa dr. Vidmarja. Pirc in Stolz sta remisirala, remis so pa ostale tudi partije Kostić in Flohr, dr. Aljehin in Bogoljubov ter dr. Tartakower-Niemcovič, dočim je bila partija dr. Astaloš-Colle prekinjena.

Danes igrajo na Bledu prekinjene partije. Kashdan je v otvoritvi proti Pircu

žrtvoval dve lahki figuri za stolpa in kmet, partija pa se bo najbrže končala remis. — Partija dr. Vidmar-Stoltz bo za Vidmarja najbrže izgubljena. Vidmar ima sicer za figuro dva kmeta več, pa mu ne bo uspelo remisirati. — Dr. Astaloš in Colle sta igrala končnično trdnjav. Astaloš ima sicer kmeta več, kar pa ne bo zadostovalo za zmago. Partija se bo najbrže končala remis. — Popoldne igrata Stoltz in Astaloš. Stoltz ima precej boljšo pozicijo in bo partijo najbrže dobil.

Čudežna rešitev pogrešanih letalcev

Popolnoma izčrpane so jih našli po sedmih dneh na poškodovanem letalu sredi morja

Oslo, 22. sept. Pogrešana nemška prekoceanska letalca Rodyja in Johannsena ter portugalskega mehanika Veigo je včeraj rešil na odprtem morju norveški parnik »Belmoira«. Letalci so bili sedem dni na poškodovanem letalu na odprtem morju. Poveljnik ladje je brezlično javil v Oslo, da je 45 stopinj severne širine in 54 stopinj zapadne dolžine opazil poškodovano letalo. Ko se je približal letalu, je videl

na njem tri ljudi. Rody in Johannsen sta bila nepoškodovana, Veiga pa je imel lahko rano na nogi. Letalci so bili zaradi lakote in mraza popolnoma izčrpani, vendar pa so se dajali znake zadovoljstva in veselja zaradi čudovite rešitve. Bili so 160 ur igračka valov. Kakor znano, so letalci startali 13. septembra ob 9. dopoldne v Lizboni. Preleteli so dan kasneje Azore, od tedaj pa so jih pogrešali.

Kitajski ultimatum

Kitajska vlada je v ultimativni noti zahtevala takojšen umik japonskih čet s kitajskega ozemlja, obenem pa je naprosila za intervencijo tudi Društvo narodov

Berlin, 21. sept. AA. Po vesteh z Daljnega vzhoda so Japonci zasedli vso južno Mandžurijo. Kitajske čete se umikajo proti Peking. Kitajska vlada je poslala japonski ultimatum, s katerim zahteva, naj Japonska takoj izprazni kitaj-

ske ozemlje, obenem je naprosila Društvo narodov za intervencijo.

Moskva, 22. sept. AA. Med Harbinom in rusko mejo so vrgli v zrak ekspresni vlak. Podrobnosti o tem manjkajo.

Močan potres na Japonskem

Tokio, 21. septembra. AA. Včerajšnji žiljni potres na Japonskem je zahteval 9 človeških žrtve, 100 oseb je bilo ranjenih. Na več krajih so se porušile hiše. Materialna škoda je posebno velika v pristanišju Humagaje.

Tokio, 21. septembra. AA. Včeraj zjutraj so tu zabeležili močan potres. Največ škoda je bilo v okraju Saitama. V mestih Konoso in Kumagae se je podrla več hiš. V Tokiju je napravil potres precejšnjo škodo.

Kongres ruskih monarhistov

Berlin, 22. sept. AA. Meseca oktobra se sestane v New Yorku monarhistični kongres. Posvetovanj se bodo udeležili med drugimi veliki knez Ciril Vladimirovič, barona Taube in Tiessinghausen ter 75 vodilnih ruskih monarhistov. V Zedinjenih državah so nabrali za monarhistično progandando 500.000 dolarjev.

Laval ne potuje v Ameriko

Pariz, 22. septembra. AA. Predsednik francoske vlade Laval je demantiral vest listov, da namerava potovati v Zedinjene države severne Amerike.

Zvočni kino Ideal

E. A. Dupontova
velemojstrovina

DVA
SVETOVA

Helena Sieburg,
Peter Voss,

Film, ki napravi na slehernega gledalca globok nepozaben vtis!

Dveurne predstave ob:
4., 8., 9 1/4 zvečer

Premiera! Popolnoma novo!

Jugoslavija in Hoovrov moratorij

Zenova, 22. sept. Ob priliki razprave v svetu Društva narodov o grško-bolgarskem sporu glede ustavitve plačil po sporazumu, ki sta ga svoječasno sklenila Kafandar in Molov, je podal jugoslovenski zunanji minister dr. Marinković o stališču Jugoslavije glede Hoovrovega moratorija naslednje izjavo:

»Nisem nameraval govoriti prej, preden resolucija ne bo sprejeta. Da pa se ne bo moje postopanje napačno tolmačilo, smatram za svojo dolžnost izjaviti naslednje:
Po predstavi bolgarske vlade smatra Bolgarija, da ima Hoovrov predlog značaj obveznosti. Po našem mnenju je ta predlog obvezen samo za države, ki so ga sprejele. Za one države pa, ki tega niso storile, bo treba najti kako drugačno rešitev. Podajam to izjavo zato, da bi se z resolucijo, ki bo sprejeta v stvari bolgarsko-grškega spora, ne ustvaril prejudic.«

Prepovedan list

Beograd, 22. septembra. AA. S sklepom ministra notranjih zadev I. št. 31494 z dne 18. septembra je prepovedano v naši državi uvažanje in razširjanje lista »Le Populaire«, ki izhaja v francoščini v Parizu.

GRAMOFONSKÉ PLOŠČE po Din 3.-

izposojuje »SLAGER«, izposojevalnica gramofonskih plošč v gramofonov. LJUBLJANA, Vegova ulica št. 2

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 2282,56 — 2298,37, Bruselj 787,55 — 789,98, Curih 1105,35 — 1108,65, Dunaj 794,73 — 797,13, Newyork 5648,34 — 5665,34, Pariz 222,50 — 223,16, Praga 167,46 — 167,96, Trst 294,56 — 295,46.

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih. Beograd 9,03, Pariz 20,08, Newyork 512,00, Milan 26,65, Amsterdam 206,50, Dunaj 71,90, Sofija 3,70, Praga 15,15, Varšava 57,30, Budimpešta 90,0250, Bukarešta 3,05.

Iz publikacije OUZD

Zanimivi rezultati preučevanja karečnih dob — Vprašanje pocenitve bolniškega zavarovanja

Ljubljana, 17. septembra. Skoraj vsi predlogi glede reforme na šega delavskega zavarovanja vsebujejo v najrazličnejših nianсах zahteve, da se vemo možnosti zlorab bolezni od strani delodajalcev, delavcev itd. čim temeljitejši odpravijo. Specijelno so se proučevale tako zvezne karečne določbe, to je čas, ki je potreben za dosego izvestnih dajatev oziroma podpor.

Po zakonu o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922 pripada hranarina zavarovanemu delavcu le tedaj, ako traja delavčevost najmanj štiri dni in sicer že od prvega dne bolezni. Ze v lanskii publikaciji je OUZD zbral tozadeve statistični material, iz katerega je pa razvidno, da se ta tridnevna karečna doba ne more podaljšati brez občutnega poslabšanja zavarovanja. Iz grafikona je razvidno, da največ obolenj traja 6 dni. Na vsakega zavarovanca odpade povprečno letno 6 bolezensko-podpornih dni brez porodništva, s porodništvom pa 10 dni.

Poleg karečnih dob bolnikov imamo še karečne določbe aktivnih članov. Po § 5 ZZZD ima član pravico do bolezenske podpore že prvi dan svoje zaposlitve, četudi ni prijava izvršena. S tem je dana možnost, da pridejo tudi oni, ki niso zavezani zavarovanju, ako se poobujajo bolehnje in delavčevostne, do hranarine. Treba je samo dobiti podjetnika, ki ga (vsaj fiktivno) en dan zaposli.

Mnogo slabše so razmere pri porodnicah. Po § 49 ZZZD imajo članice pravico do porodnice, ki je za 12,5 odstotka višja od hranarine, že po trimesečnem članstvu. Ker se vsaka noseča ženska že mnogo prej zaveda svojega stanja, je s tem dana možnost, da se pravočasno zavarujejo in si tako preskrbe porodnico. Treba je samo dobiti podjetnika, ki nosečo žensko

(vsaj fiktivno) najmanj tri mesece zaposli. Za par sto dinarjv prispevka se na ta način dobi porodniška podpora (porodnina, dečja oprema, dojiljina, bolnica, babica, zdravnik, zdravila itd.) v skupni vrednosti do Din 5.000 in še več.

Vprašanje karečnih dob aktivnih članov v bolniški panogi se je pri nas najprej začelo resno proučevati. »Nacrt projekta zakona o socialnem osiguranju« predvideva več vrst takih karečnih dob in sicer v glavnem 30 dni članstva in 300 dni članstva. Pri tem se je seveda pojavilo vprašanje finančnega efekta — to je pocenitve bolniškega zavarovanja — ki se da rešiti samo na podlagi statističnih podatkov. Ker takih statistik ni še nikjer, si je moral OUZD sam na podlagi lastnih izkušenj sestaviti v ta namen potrebno statistiko. V letošnji publikaciji OUZD-a so objavljeni samo podatki po trajanju članstva porodnic.

Trajanje članstva pred porodom mesecev	Število porodnic absolut.	relativ.
4	118	8,63 %
5	112	8,19 %
6	65	4,75 %
7	71	5,19 %
8	60	4,39 %
9	40	2,93 %
10	49	3,58 %
11	40	2,93 %
12	36	2,63 %

Zanimiva je ugotovitev, da število porodnic pada v geometrijski progresiji in sicer tedensko povprečno za štiri odstotke ali mesečno za ca 16 odstotkov z ozirom na trajanje članstva pred porodom, ako abstrahiramo slučajne perturbacije.

Iz gornjih podatkov je razvidno, da bi se z uvedbo karečnih dob porodnic, kakor jih predvideva § 48 »nacrt«, prihranilo na porodnicah ca 50 %.

Socialno zdravstvo našega mesta

Na polju socialnega zdravstva se v Ljubljani vzorno in zelo mnogo dela

Ljubljana, 22. septembra. Z naslovom »Socialno zdravstvo avtonomnega mesta Ljubljane v letu 1930« je izdal mestni fizikar prav zanimivo 62 strani obsegajočo brošuro, ki je njena vsebina ponazorjena s prav mnogimi ilustracijami in tabelami. Knjižica ima namen podati pregled o delu, ki ga vrše v Ljubljani na socialno-zdravstvenem polju mesta občina ljubljanska, državne in hano-vinske ustanove ter meščanstvo, združeno v organizacijah, katerih namen je dvigati zdravstveno kulturo in lajšati socialno bedo. Zdravstvene razmere so v splošnem ugodne, socialni problemi težki. V splošnem je iz brošure razvidno, da se na socialno-zdravstvenem polju dela vzorno in jako mnogo.

Mortaliteta v našem mestu od leta 1918 prav znatno pada. Tedaj je na 1000 prebivalcev umrlo 15,2%, leta 1919 celo 17,2%, lani pa le 10,6%. Nataliteta domačinov pa raste. Na 1000 prebivalcev smo l. 1918. imeli 8,3% novorojencev, l. 1923. pa celo še enkrat toliko, namreč 16,04%, a lani zopet le 12,6% novorojencev.

Značilen je pregled smrti po starosti dobi, ki kaže, da dosegajo Ljubljančani v veliki meri zelo visoko starost. Deloma je naše mesto zelo zdravo, deloma pa izvira veliko število visokih starosti od tega, ker se ljudje z dežele na stara leta radi selijo v Ljubljano.

Nad 80 let starih je namreč lani umrlo v Ljubljani 13 moških in 48 žensk, kar dokazuje zgornjo trditve, saj v mestu na starost pride z dežele zlasti mnogo starih ženic zaradi cerkva. V splošnem so pa Ljubljančani zelo stari, saj so lani umrli 103 nad 60 let stari, torej skoraj ena šestina vseh je dosegla tako visoko starost.

Tabela umrlivosti po starosti za prošlo leto kaže, da je odstotek smrti v otroški dobi sicer absolutno velik, a za mesto relativno zelo ugoden. Od svetovne vojne sem je Ljubljana v tem pogledu zelo napredovala, kar je očitviden znak izboljšanja socialno higijenskih razmer in uspešne zdravstvene propagande. V težkih vojnih dneh l. 1918. je umrlo 19,6% otrok starih do 1 leta, l. 1925 jih je umrlo le 7,6%, l. 1929 tudi le 8,7%, lani pa zopet več, namreč 9,9%. Da je umrljivost otrok lani znatno poskočila, vidimo tudi iz števila do 15. leta umrlih otrok, ker jih je predlanskem umrlo le 13,8%, lani pa 19,6%, a zato ne smemo obupavati, ker jih je leta 1921 umrlo celo 29%. Število novorojenčkov, umrlih do 1 meseca življenjske dobe, sicer pada, vendar premalo. Vzrok tega precej velikega umiranja novorojenčkov je najbrže v nedostajanju zadostnega predrojtvenega skrbstva na katerega polagajo v kulturnih državah veliko pozornost. In zato je tudi tako visok odstotek mrtvorojencev, ki na 1000 prebivalcev znaša celih 2,9% mrtvorojenih.

Kar se porok tiče, vidimo iz njih števila, da se Ljubljančani ženimo vedno raje. L. 1918 se jih je na 1000 poročilo le 9,3, takoj po vojni je to število poskočilo na celih 18,3, potem je pa padlo do 11,4, l. 1927., a zadnja 3 leta je zopet raslo do lanskega števila 14,6.

Ako bi načrtali krivuljo porok na 1000 prebivalcev, lahko opazujemo gotovo razmerje z nataliteto v istem času, oziroma v naslednjem letu. Zadnja 5 leta pa število porok nima tako vidnega vpliva na število otrok. Bela kuga?

Tuberkuloza v Ljubljani stalno pada od svetovne vojne sem. dočim odstotek za rakom umrlih ostaja približno na isti višini in se zadnja leta celo malenkostno dviga, a tudi število samomorov se v.ša. V vojnem letu 1918. jih je največ umrlo na tuberkulozi, namreč 29,1%, najmanj pa predlanskem, ko izkazuje statistika samo 12,4%, letos pa zopet 13,0%. Samomorov je bilo največ od l. 1918 v letu 1928., namreč 5,1%, lani pa samo 2,9%.

Kar se nalezljivih boleznii tiče, je padla umrljivost za grizo zelo nizko a se je v minulem letu zopet dvignila na število 24. Legar se drži redno na približno isti in razmeroma nizki stopnji, škrlatica in da-

KLIMA. Iz klimatologije Ljubljane se poučimo, da je srednja letna temperatura v letih 1851 do 1911 znašala 9 stopinj Celzija, v dobi od 1921 po do 1930 se je pa dvignila na 9,2 stopinji Celzija. Glede na geografski položaj je v Ljubljani relativno hladno v primeri z drugimi kraji v istem geografskem položaju. Oblačnost je v Ljubljani precejšnja, zlasti pa jeseni. Primerjava oblaknosti v poedinih urah dneva kaže, da je oblaknost v gotovi zvezi z ljubljansko meglo, ki ima svoj vzrok v še neizsušenem ljubljanskem barju.

Tudi padavin je v Ljubljani veliko, saj smo zadnjih 10 let imeli povprečno 1531 mm padavin, to se pravi, da bi stala v mestu voda poldruzi meter visoko, če bi deževnica ne izhlapevala in ne otekdala.

Najpogostejši veter v Ljubljani je sever-zahodnik, ki ga imenujemo burja in prevladuje zlasti pozimi in jeseni.

Klima Ljubljane se da karakterizirati: relativno visoke letne temperature spremembe, vroča poletja in mile zime, brez zdravju škodljivih hitrih temperaturnih skokov, velika oblaknost, velike in pogoste padavine, naliivi poleti in jeseni ugodni vetrovi ter barjanska megla.

ROJSTVA. Zdravstvena statistika nas pouči, da se je otrok v minulem letu rodilo 2054 všteti 79 mrtvorojenih. Od živorojenih je bilo 1018 dečkov in 957 deklic. Matere, ki so domačinke v mestu, so rodile 732 otrok, od teh 377 dečkov in 355 deklic, ostali novorojenci so pa otroci mater z dežele, ki so povile svoje otroke v ženski bolnici in raznih sanatorijih. Upostevajoč le živorojene domačine, odpade na 1000 prebivalcev 12,6 rojstev. Nezakonskih otrok je bilo 93.

UMRLJIVOST. Izmed stalno v Ljubljani bivajočih je umrlo lani 614 oseb, od tega 298 moških in 316 žensk, kar znaša 10,6% na 1000 prebivalcev. Razen 614 domačinov je umrlo v prošlem letu v Ljubljani 592 nedomačinov, tako je skupno umrlo 1206 oseb. Nedomačini so pomrli z večine v velikih zavodih našega mesta. Iz tabelaričnih pregledov umrljivosti je razvidno, da umre največ ljudi po boleznih srca in žil (110), slede pa tuberkuloza (79), rak in novotvorbe (69), boleznii sopil (64), starostna onemoglost (60), boleznii živčevja in možganov (59), boleznii prebavil (53), še vedno je pa velik odstotek smrti zaradi boleznii novorojenčkov.

DANES!
ob 4., pol 8. in 9. zvečer

Tra - ra ljubezem!

Don Juani garnizije

Georg Aleksander - Martha Egbert - Felix Bressart - Ernst Verebes

Najsilnejša veseligras iz vojaškega življenja

Krasen dopolnilni spored!

Predprodaja vstopnic od 11. do 1/2 13. ure.

Elitni kino Matica
Telefon 2124

Pokali boste od smeha!
Krohotali se boste kot pri Lažnem feldmaršalu

vica sta pa nastopali vedno le v sporadičnih primerih. Le poslednem in strogemu postopanju mestnega fizikata pri nastopu nalezljivih boleznii je uspelo omejiti jih na posamezne primere in obvarovati prebivalstvo epidemij.

Desinfekcijski zavod mestne občine ljubljanske, ki ima namen uničiti nadležen mrčes, zlasti stenice, ki so se med vojno pojavile v mestu, je to svojo nalogo v prošlem letu izpolnil v veliki meri. Razstenečena so bila namreč lani stanovanja pri 105 strankah.

Reševalna postaja je posredovala na področju mesta lani v 2153 primerih. Na razpologo sta 2 moderna rešilna avtomobila, 2 voza z konjsko vprego in še poseben rešilni voz za infekcijske primere.

Profesionalne rokoborbe

Čeprav jugoslovenskega prvaka Kopa, ki je zaradi obolelosti svoje sestre moral v Novi Sad, še ni nazaj, vendar je bila snoči velika dvorana hotela Union že bolj obiskana, kar dokazuje, da je vsak dan več zanimanja za rokoborbe.

V nedeljo zvečer je mladi jugoslovenski borec Mileusić pozval Milovanovića, da se pomerita, in snoči smo res videli slokega, le 92 kg težkega in elegantnega mladega Mileusića na deskah. Čeprav je Milovanović prav dober in spreten borec in težak 108 kg, ga je Mileusić s svojo okretnostjo in gibčnostjo vrgel že v četrti minuti 2. runde.

Kakor dva bivala sta se pa borila Rus Romanov in zaradi svoje surovosti ter ogromne teže 130 kg razvpiti Prohaska. Ko je Prohaska svojega tekmečca tiščal v dvojnem nelsonu na tleh, je priskočil izza zavese Krause in vrgel Prohasko raz Romanova. V resnici se je občinstvo že balo, da se v Prohaskinih kleščah tudi Romanov ne onesvesti, kakor je v nedeljo zvečer izgubil zavest Krause. Borba je bila divja in kruta, da je bila preproga od znoja po njej se valečih in premetavajočih kolosalnih teles vsa mokra. Prohaska je tudi kakor bik in tulija je tudi publika, zlasti se je pa naša mladina vedla zopet tako, kakor od nje ne bi mogli pričakovati. Borba je ostala neodločena.

Kot tretji par sta nastopili Francoz Krause in simpatični Bavarec Rainer, ki sta bila tehnično na višku. Posebno krasno bili premeti, saj je Krause v atletskem svetu znan pod imenom »Kralj premeta«. Rainer se je Krauseju izvijal kot riba in borca sta odletavala od tal kot vznemljeni. Krause je postal tudi razbiten, da je dobil dva ukora. Končno je Rainer vendar podlegel v tretji rundi. Po borbi je Krause zahteval, da se drevi bori s Prohasko, kar se tudi zgodi in bo drevi ta borba največja senzacija, ki bo gotovo napolnila dvorano.

Najlepšo borbo sta kot četrti par pokazala Nemeč Sturm in Italijan Travaglini. Grandiozna borba velikanov je bila sicer ostra, a ves čas elegantna, skoraj mirna in skozi in skozi fair brez najmanjše surovosti. Vse tri runde sta si bila borca enaka, v 5. minuti četrte runde je pa Travaglini premagal Sturm.

Drevo se bore: Mileusić-Rainer, Travaglini-Milovanović, Sturm-Romanov in Krause-Prohaska pa do končne odločitve, tako da lahko računamo na prav senzacionalne borbe.

Narodno gledališče

- Drama.
Začetek ob 20.
- 23. septembra, sredi: Dogodek v mestu Gogi. Premijera. Izven.
  - 24. septembra, četrtek: Pritličje in prvo nadstropje. Veseligras, premijera. Izv.
  - 25. septembra, petek: Zaprti.
  - 26. septembra, sobota: Kralj na Betajnovi. Premijera. Izven.
  - 27. septembra, nedelja: Pritličje in prvo nadstropje. Izven.
  - Opera.
27. septembra, nedelja: Ob 16. uri Prodana nevesta. Gostovanje v Kranju.

Opozorjamo na otvoritveno predstavo letošnje ljubljanske dramske sezone v sredo 23. t. m. Izven abonmaja se upri-zori prvič na ljubljanskem odru Grumova igra »Dogodek v mestu Gogi« v režiji g. prof. Šesta. Zasedbo glavnih vlog smo že navedli, obisk najtopleje priporočamo. Cene običajne dramske. Predprodaja vstopnic se vrši sedaj v veži dramskega gledališča dnevno od 10. do pol 13. in od 15. do 17. ure. To pa vsled poprav, ki se vrše v opernem posloju.

Druga premijera letošnje sezone v ljubljanskem gledališču bo v četrtek 24. t. m. Uprizori se Nestrojveja burka s petjem v treh dejanjih »Pritličje in prvo nadstropje« v režiji prof. Šesta in v prevodu

prof. Kobala. Glavne vloge so v rokah g. Levarja, Cesarja, Lipaha in Kralja, v ostalih pomembnejših vlogah nastopajo poleg drugih članov naše drame ga. Mira Dani-lova, ga. Vida Juvanova, ga. Polonca Juvanova, gđca. Boltarjeva, gg. Zeleznik, Skrbinšek, Sanci, Plut in Potokar. Predstava se vrši izven abonmaja.

Dnevna gledališka blagajna je sedaj za začetek sezone v dramskem gledališču in ne v opernem, na kar prav posebno opozarjamo vse prijatelje našega gledališča. Odprta je dnevno od 10. do pol 13. in od 15. do 17. ure.

KINO
LJUBLJANSKI DVOR
Telefon 2730

NORMA SHEARER v noviteti

Očetova ljubienka

Ob 4., pol 8. in 9. zvečer
Cene 4 in 6 Din

Elisabeth Selden

Slovita ameriška plesalka - Ljubljanka nastopi v petek v Delavski zbornici. Dne 25. t. m. priredi Atena v dvorani Delavske zbornice večer pod naslovom »Estetsko ritmična kultura telesa«, kjer nastopi ameriška plesalka Elizabeta Selden z lastnimi kompozicijami.

Plesalka Elizabeta Selden je za nas posebno zanimiva, ker je naša rojakinja. Sestra je namreč v Beogradu delujočega arhitekta ing. Fritza Schmidingerja in hčerka pokojnega ljubljanskega notarja dr. Karla Schmidingerja. V pričetku vojne je šla v Ameriko, kjer je kot plesalka kmalu zaslovela kot Elisabeth Selden. Svojo izobrazbo v plesu je izpopolnjevala najprej po sistemu svetovno znane Izidore Duncan in v drugih ameriških sistemih, po vojni je pa prišla za leto dni v Evropo, da se je poučila o napredku, ki ga je napravil ples medtem v Evropi, zlasti pa v Nemčiji. Pozneje je napravila še več studijskih popotovanj in je obiskovala poletno šolo v Heilerau-Laxenburg pri Dunaju, šolo Mary Wigmannove v Draždinah ter je bila tudi v Labanovi šoli v Bayreuthu, ko je bil Rudolf Laban od Siegrida Wagnerja pozvan, da izdelata koreografijo za bakanal v »Tannhäuserju«.

Elizabeta Selden ne slovi v Ameriki samo kot plesna pedagoginja, temveč tudi kot pisateljica o plesu. Neumorna prvoborniteljica za plesno kulturo je odprla studijam o plesu novo polje, ki ga imenuje »primerjajoči študij modernega plesa«. Zavzela se za večjo izobrazbo modernega plesalca in je lani objavila svojo prvo knjigo o tej stroki. Knjiga je pisana v angleškem jeziku in ima naslov »Elements of the Free Dance«, »Elementi svobodnega plesa«. Razširila je tudi prve vtise o novem nemškem plesu v ameriškem časopisju in, ko je lani zasedal v Monakovem mednarodni plesni kongres, je bila naša rojakinja na ta kongres povabljena kot častni član nemškega tiskovnega zastopstva. V Ameriki si je ustvarila velik delokrog ter deluje tako v ateljeju, kakor na odru, v predavalnici in v časopisju. Pravkar je absolvirala petletni učni angažma na neki največji umetniški šoli v državi New York, sedaj pa ostane leto dni v Evropi. Ljubljaničani bodo torej v petek zvečer imeli priloiko videti svojo rojakinjo in Delavski zbornici. Pričetek ob 20., a vstopnice se v predprodaji dobe v pisarni Atene v palači ljubljanske kreditne banke na Dunajski cesti 1a-II.

Nam tem večeru bo pa tudi predavalica članica Narodnega gledališča Maša Slavčeva o najnovejši telesni vzgoji, kar je zanimivo zlasti za starše in vzgojitelje.

Radionrogram

Četrtek, 24. septembra.
12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18.30: Plošče; 19: Drago Ulaga: Gimnastične vaje; 19.30: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, poročila dr. Vidmar; 20: Internacionalni prenos iz Beograda: Prenos St. Hrističeve opere »Suton«; 21.40: Zbor I. beograjskega pevskega društva poje srbske cerkvene pesmi; 22: Prenos baletne godbe iz Narodnega gledališča; 22.30: Čas, dneve vesti, napoved programa za naslednji dan.

Petek, 25. septembra.
12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 18.30: Salonski kvinter; 19.30: Gđ. Vera Humek: Vegetarijanska prehrana; 20: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, poročila dr. Milan Vidmar; 20.30: Prenos iz Beograda: Vijolinški koncert ge. Zlate Gjungjenac-Gavella, solistke ljubljanske opere (prenos v Zagreb in Beograd); 22.15: Orgle solo, izvajja prof. Tomc; 22.45: Vesti, napoved programa za naslednji dan.

Sobota, 26. septembra.
12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče; 18.30: Plošče; 19: Zlatko Najžer: Ustroj materije; 19.30: Poročilo o šahovskem turnirju na Bledu, poročila dr. Milan Vidmar; 20: Prenos iz Zagreba: Operi »Cavalleria rusticana« in »Bajazzo«; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Beležnica

KOLEDAR.
Danes: Torek, 22. septembra, katoličani: Mavricij, Tomaž Vil. Celimir; pravoslavni, 9. septembra: Joakim i Ana.

DANAŠNJE PRIREDITVE.
Kino Matica: Don Juani garnizije.
Kino Dvor: Očetova ljubienka.
Kino Ideal: Dva svetova.
ZKD: »Rango« v kinu Matici ob 14.30.
Jakopičev paviljon: Razstava umetnic. Profesionalne rokoborbe v hotelu Union ob 20.30.

DEŽURNE LEKARNE.
Danes: Sušnik, Marijin trg 5, in Kuralt, Gosposvetska cesta 10.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 22. sept. Policijski upravi je bilo tudi danes javljenih več tatvin, zlasti pa še vedno krađejo na vseh koncih in krajih kolesa. Stevilne so prijave o tatvinah koles po deželni, pa tudi v mestu so odpeljali tatovi v zadnjem času mnogo koles. Tako je bilo v nedeljo v Rožni dolini na cesti IV. odpečljano kolo mizarskemu vajencu z dvorišča tamošnje delavnice. Kolo je znamike »Tribuna« in je že precej obrabljeno. — Zidarju Francetu Žitniku je bilo večeraj pred gostilno Franceta Lovšeta v Sneberljih odpečljano lepo novo kolo znamke »Standard«, vredno 1800 Din. Tvorniška znamka je šte. 400.038. — S kolesa pečarskega pomočnika Josipa Jakšeta je v Rožni dolini izpred Uršičeve gostilne nekdo smel karbidno svetliko in dve peresi za sedalo. Jakše ima 120 Din škoda.

V Krakovski ulici 25 se je pojavil večeraj neki tamošnji vozičkom. Šel je na podstrežje tamošnje hiše in odnesel 300 Din vredno žimnico, jo naložil na voziček in jo odpeljal. Otroci, ki so videli neznanca, so ga opisali lastniku, ki je ugotovil, da gre za brezposelnega kleparskega pomočnika Evstahija P. Lastnik, posestnik Miha Okorn, je Evstahija P. zvečer zasačil na cesti, ta pa se je izgovarjal, da je žimnico peljal na Gakusovo nabrežje in ko je voziček za hip pustil pred neko hišo, mu je žimnico nekdo odnesel. Po kratkem razgovoru s Okornom se je P. naglo okrenil in pobegnil.

V času od 19. do 21. t. m. je bilo vion-ljeno na cesti v Mestni log 8 v šupo posestnika Ivana Klemenca. Vlomilec je odnesel tri vozne plahve v velikosti 8 krat 4 metre in vredne 800 Din. Plahve so last gospodarskega prosvetnega društva Krakovo-Trnovo. — Mestnemu delavcu Stanislavu Surku je nekdo iz Gasilskega doma na barju odnesel panj, v katerem je bilo za 400 Din medu. Tat je panj izpraznil in ga pustil ležati kakih 15 korakov od doma.

Na raznih krajih v mestu so se večeraj pretepali in je bila celo potrebna intervencija policije. Pred Katičeve gostilno na Dunajski cesti se je strelja večja družba delavcev, ki so se obdelovali s palicami in obmetavali s kamenjem. Polcija je pet razgrajačev in pretepačev aretirala. — Tudi na stavbi Doma grafikov je prišlo večeraj do manjšega incidenta. Dva delavca sta povpraševala po delu, pa sta naletela na polirja, ki je nekoliko preglasno odgovoril, da z delom ne bo nič. Eden je zagrabil dežnik in oplazil polirja precej močno po glavi. Epilog je bil na policiji.

Policijska uprava v Ljubljani je prejela dopis od policijske direktcije v Münchenu, da sta pobegnila samska kontoristka Ana Dietl, rojena 28. maja 1898 in Karel Hötl, samski dijak, rojen 5. dec. 1907 v Münchenu. Poneverila sta okrog 45.000 nemških mark t. j. okrog 630.000 Din. Dietlova je 165 cm visoka, okroglega obraza in črnih, pristriznih las. Hötl je 165 cm visok, okroglega obraza, plavolas.

Pri bolniku.
— Ali ste dobro pazili, da bi toplomer ne prestopil 37 stopinj?

— Zaveda sem, gospod doktor. In niti misliti si ne morete, koliko sem imela opraviti s toplomerom, ko je zlezlo živo srebro visoko nad 37, da sem ga spravila nazaj.

Pri zdravniku.
— Sam ne vem, kaj je to, gospod doktor, da se moja žena zadnje čase vsak hip strese.

— To ni nič hudega, gre le za pripravo za zimo, ko bo hotela imeti nov kožuh.

JAN KIEPURA **BRIGITA HELM**
 najslavnejši tenorist in evropska Greta Garbo
 v filmu ljubezni in petja
ZBOGOM LJUBEZEN
 Pride! Kino Ideal Pride! Kino Ideal

Dnevne vesti

— Inozemski arheologi v naši državi. Že večer smo poročali, da prispe 40 inozemskih arheologov, ki si hočejo ogledati vse naše znamenitejšie starine. Ekspedicije se udeležijo med drugimi direktor muzeja v Stuttgartu Peter Gissler, vseučiliški profesor iz Berna Otto Tschum, profesor Ecole du Louvre in direktor muzeja St. Germaine Raymond Lantier, direktor geološkega inštituta v Frankfurtu a. M. Richard Krautheim, docent zgodovine in umetnosti v Marburgu dr. Behrens, vseučiliški profesor iz Frankfurta a. M. Matija Gelzer, direktor srednjeveške zbirke muzeja v Stuttgartu dr. Hans Christ, vseučiliški profesor iz Budimpešte dr. Andrija Alföldi i. t. d. Inozemski arheologi se pripeljejo v Zagreb jutri zvečer, nekateri pa že opoldne. Iz Zagreba odpotujejo v Knin, potem pa v Zader, Sibenik, Split, Trogir, Metković, Mostar in Sarajevo.

— Konkuzi in prisilne poravnave. Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavila za čas od 11. do 20. t. m. sledečo statistiko (Številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo pretečenega leta):
 — Otvorjeni konkuzi: v dravski banovini — (2), v savski 4 (—), v primorski 1 (—), v drinski 2 (—), v zetski 1 (1), v dunavski 2 (1), v vardarski — (2). — Otvorjene prisilne poravnave izven konkuz: v dravski banovini 1 (1), v savski 3 (1), v drinski 3 (—), v zetski 1 (—), v dunavski 1 (2), Vardarski — (2). — Odpravljene konkuzi: v dravski banovini — (1), v savski 1 (3), v primorski — (3), v drinski — (2), v zetski 1 (—), v dunavski — (3), v moravski 2 (3), v vardarski 2 (5), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (1). — Odpravljene prisilne poravnave izven konkuz: v dravski banovini 3 (—), v savski 2 (2), v primorski — (1), v drinski 2 (—), v zetski — (—), v dunavski 6 (1), v moravski 1 (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (1).

— Smrt slovenskega jurista v Gradcu. V deželni bolnici v Gradcu je včeraj po kratki bolezni umrl višji sodni svetnik g. dr. Hans Tertnik, predstojnik okrajnega sodišča za kazenske zadeve v Gradcu. Star je bil šele 55 let in rojen v Kostanjevici na Dolenjskem. Po promociji leta 1902 je stopil v Celju v sodno službo, nato je pa kot sodni pristav služboval v Šostanju ter bil preiskovalni sodnik v Celju, a leta 1914 je prevzel mesto sodnega predstojnika v Šostanju. Po prevratu se je pokojnik preselil v Gradec, kjer je bil leta 1920 imenovan za predstojnika okrajnega sodišča za kazenske zadeve. Do svoje smrti je pri tem sodišču deloval zlasti v prometnih zadevah, v njegov delokrog so pa spadale tudi vse tiskovne pravde. Odlični jurist je bil priljubljen tako pri strankah, kakor tudi svojih kolegov. V nacionalnem pogledu je bil pa mišljen.

— Materam prav potrebno knjigo je izdala agila založba revije »Zena in Dom«, ki je sklenila vsako leto izdati pet, zlasti ženskemu svetu in gospodinjam koristnih knjig po tako nizki ceni, da si jih lahko nabavi najrevnejša žena. Vseh pet knjig stane le 32 Din, tako da odpade na eno le 6.40 Din. Letos se tiskajo knjige »Za pridne roke«, »Kako naj kuham«, »Vzorna gospodinja« in »Koledar s praktičnimi nasveti«, a pravkar je že izšlo s krasnimi ilustracijami opremljeno delo »Posnetek in razvoj otroka«. Izvrstno knjigo je napisala znamenita zdravnica in strokovna pisateljica dr. Fischer - Dückelmannova, ki je znana tudi tudi nas po svojem ogromnem delu »Zena kot domača zdravnica«, saj se je to delo v milijonski nakladi razširilo po vsem svetu. Te knjige Slovenci še nimamo in zato je prav pohvalno, da nam je s sedanjim knjigo dala založba »Zena in Dom« pričetek tega velikega dela. Slovenski prevod je pregledal zdravnik dr. Mirko Karlin in je nekatero nebitvene stvari črtal, da je knjiga zaradi malega obsega, ki je pa v njej vse, kar je treba znati, dostopna najširšim slojem. Iz knjige se poučimo o vsem, kar mora vedeti mlada žena o postanku otroka in o njegovem varovanju ter postrežbi. Prav občirna so tudi navodila za noseče matere ter o prehrani, obliki dojenčka, kakor tudi o njegovih boleznih. Vso vsebino pojasnjujejo prav nazorne slike, tako da se moramo čuditi, kako je mogoče knjigo dati tako poceni. Koristne knjige gotovo ne bo manjkalo v nobeni hiši in si jo bo vsak nabavil, kdor hoče imeti zdravo potomstvo.

— Sneg za začetek jeseni. Jutri bo prvi jesenski dan in ob tem času smo imeli navadno še lepo, toplo vreme, letos je nas pa presenetilo hladno, deževno vreme s snegom, ki ga je zapadlo na naših planinah toliko, da bo obležal čez zimo, če ne bo izredno toplega vremena. Tudi v nižinah čutimo, da so dobile planine snežno odejo, ker je postalo izredno hladno. Ljudje so že začeli segati po zimskih suknhah. Saj pa tudi ni čuda, kajti davi smo imeli 2.8 stopinj, to je temperatura za december, ne pa za september. Vse kaže, da bodo imeli prav oni, ki nam napovedujejo letos dolgo in hudo zimo.

Razid društva. Društvo javnih nameščencev in upokojencev v Konjicah se je po sklepu izrednega občnega zbora prostovoljno razšlo.

— Nova radiopostaja. Na zemunskem aerodromu Bežanije, ki je obenem zračni kolodvor za potniški in poštni promet Beograda, bodo instalirali te dni radiopostajo za sprejemanje in oddajanje brzojavk.

— Posnemanje vredno. Novi komisar OUZD v Osijeku Andrija Krbavac je izjavil, da se odredka svoji plači v korist fonda za brezposelne delavce, v prvi vrsti pa v korist delavskih otrok. Takih komisarjev je žal premalo na svetu.

— Vreme. Vremenska napoved nam obeta nestanovitno vreme. Včeraj je skoraj po vseh krajih naše države deževalo. Največ dežja smo imeli v dravski banovini, pa tudi v savski se niso mogli pritožiti. Največja temperatura je znašala v Splitu 24.2, v Sarajevu 17.5, v Skoplju 17.3, v Mariboru 16.5, v Beogradu 13.2, v Ljubljani 10.8, v Zagrebu 10.4. — Davi je kazal barometer v Ljubljani 760.8, temperatura je znašala 2.8.

— Lažni vseučiliški profesor. Po Zagrebu je hodil zadnje dni slepar, ki se je izdajal za vseučiliškega profesorja iz Skoplja Markovića in je zbiral prispevke za dobrodelno društvo Sv. Nauma. Posetil je več odličnih Zagrebčanov, med njimi tudi nadškofa dr. Bauerja. Samo pri vseučiliških profesorjih je nabral okrog 600 Din. V soboto je bila obveščena o njem policija, toda mož je pravočasno odnesel pete in brez sledu izginil.

— Tragična smrt božjastnega otroka. V Alipašinem Mostu pri Sarajevu se je pripetila v nedeljo čudna nesreča. 11letni Boško Mladjen je bil že od rojstva božjasten. V nedeljo se je igral pri koritu vaškega studenca in naenkrat ga je popadla božjast. Padel je v vodo in utonil.

— Obsodba radi kršitve avtorskega prava. Včeraj se je vršila v Zagrebu obravnava proti bivšemu direktorju »Privredne revije« Milanu Divjaku, ki ga je tožil dr. Gjurjo Račić radi kršitve avtorskega prava čes, da je vzel neki članek o mednarodni gospodarski politiki iz njegove knjige. Divjak ni prišel k razpravi. Obsojen je bil na 3000 Din denarne globe, poleg tega pa mora poravnati sodne stroške v znesku 1500 Din.

— 1000 Din za poljub. Pred obeograjskim sodiščem se je zagovarjala te dni kmetica Janja Jašič iz Vrčina, ki se je dala na krstni slavi svojega moža za 1000 dinarjev poljubiti. S tisočakom si je kupil poljub Mitar Stanojević, ki se je pa drugi dan bridko kesal in zahteval tisočak nazaj. Janja mu ga pa ni hotela dati, češ da ga je pošteno zaslužila, kajti mož jo je nabunkal, ko sta ostala sama, da bi se v bodoče ne poljubljala s tujimi možiki. Mitar se je zatekel k sodišču, ki je pa priznalo, da je Janja tisočak zaslužila.

— Svinja odgrizla otroku obe roki. V vasi Jagodini pri Benkovcu je bilo petmesečno dete Krste Veselića v nedeljo samo doma. V hišo je prišla lačna svinja, ki je odgriznila otročičku obe ročici nad kolmočem. Nesrečnega otročička so prepeljali v bolnico, pa je malo upanja, da bi ostal živ, ker je izgubil preveč krvi.

— V Splitu vedno več samomorilcev. V prvih osmih mesecih letošnjega leta so si končali v Splitu življenje samo štiri obupanci. Od 1. do 20. septembra je pa bilo v Splitu pet samomorov in dva poskušena samomora.

— V temi s sekiro po glavi. V osiješko bolnico so pripeljali včeraj kmeta Stevana Pandiča iz Dalja. Mož je stopil ponoči iz hiše, pa ga je nekdo kresnil s sekiro po glavi. Rana je tako težka, da bo Pandič najbrže umrl.

— Obledela obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna IOS REICH

Iz Ljubljane

—lj Naše električne ure. Glede na članek pod tem naslovom, priobčil v petek 18. t. m., nam piše »Jugoslovensko Siemens d. d.«: Električna ura pred glavnim kolodvorom je kot vse električne ure mestne občinske ljubljanske senjske ura, ki se regulira ter minutno sklopi potom ure-mati- ce v telefonski centrali mestnega magistrata. Defekt, ki je nastal na električni uri pred glavnim kolodvorom, je pripisovati poškodovanju dovodnega kabla na stavbi, ležeči med Pokojniskim zavodom ter »Grafiko«. Podpisana tvrdka je napako takoj zapazila, ker so pa bile potrebne dotrajne meritve v svrhu točne ugotovitve napake, se je izvršil izklop šele tri dni kasneje.

—lj Kruha ne zavilajo več. Ker morajo peki prodajati kruh po maksimiranih cenah, ki ne odgovarjajo cenam moke, so nehali zavijati kruh v papir odnosno dajati ga ljudem v vrečicah, kakor je bila navada doslej. Po pekarnah vise napisi, naj nosijo ljudje papir in vrečice seboj. Malo nerodno je to, pa kaj hočemo, papirja je šlo s kruhom mnogo, zastojni ga pa peki tudi ne dobivajo. V interesu občinstva bi bilo, da bi se normalne razmere v tem pogledu čimprej vrnilo. Človek ne more vedno nositi papirja v žepu, če pa kruh ni zavit, ni ustreženo higienskim predpisom.

—lj Velik sadni sejem v Ljubljani. Sadjarsko in vrtnarsko društvo priredi s sodelovanjem velesejmske uprave v dneh 25., 26. in 27. oktobra v prostorih velesejma v Ljubljani velik sadni sejem. Prodajalo se bo samo trpežno, pozno jesensko in zimsko, skrbno izbrano namizno sadje, zlasti jabolka in hruške. Sadije bo napredaj v ameriških normalnih zabojih, strogo izbrano in skrbno vloženo. V enem takem zaboju bo povprečno 20 kg ene sorte skoz in skozni enake kakovosti. Opozarjamo na ta ugodni nakup prvovrstnega namiznega sadja naše gospodinje in vse ljubitelje sadja sploh.

—lj Samo še danes in jutri »Rango« v Matici. Opozarjamo cenjeno občinstvo, da predvaja ZKD samo še danes in jutri, vsakokrat ob pol 3. popoldne v prostorih Elitnega kina Maticе čarobni zvočni film »Rango«, ki je vzbudil v Ljubljani vseplošno zanimanje. Krasni prizori, ki pred očujejo borbo bivola s tigrom, lov na tigre, leoparda, pantrę, razne vrste opic itd., so posneti tako naravno, da ima človek utis kakor da bi bil sredi pragozda v čarobni naravi otoka Sumatre. Ničje naj zato ne zamudi lepega filma »Rango«, zlasti naj si ga ogleda mladina in dijaštvo. Zato ne pozabite danes in jutri zadnjikrat ob pol 3. v kinu Matici.

Samo še danes in jutri ob pol treh popoldne
„RANGO“
 v Elitnem kinu Matici

—lj Ruski Kedrov možki kvartet, ki bo koncertiral v petek v Filharmonični dvorani, obstoja že od 1897 in ga je ustanovil profesor carskega konservatorija v Petrogradu Nikola Kedrov. Za časa revolucije je izžubil dva svoja člana in lih nadomestil s novima odličnima solistoma. Kot koncertni faktor je prepotoval vso Evropo in Ameriko. Koncerte, ki jih je največ imel ob Franciji, Angliji in Belgiji, stalno obiskujejo največji umetniki, najvišji državni in tisoči publike. Program imamo jutri, predpodača se že vrši v Matici knjižarni.

—lj Hospitantke na ženski obrtni šoli v Ljubljani se bodo vpisovale od četrta 24. do sobote 26. t. m. vsak dan od 10. do 12. v sobi št. 20, pritičije (damski sobi ženske obrtne šole na Tehniški srednji šoli). Hospitantice se bo začelo z oktobrom.

—lj Dr. Zalokar se je vrnil in zonet redno ordinira v Maistrovi ul. 6.

—lj Koturski savez kraljevine Jugoslavije, pododbor »Ljubljana«, priredi v nedeljo 27. t. m. ob 15. uri svoje kolesarsko gorsko prvenstvo na podtiškem klancu. Start pri Vodnikovi gostilni v Podutiku, cilj na vrhu pri odcepu ceste na Sv. Katarino. Dirkačo le člani kolesarskih društev, včlanjenji v omenjenem pododboru. Ker se to gorsko prvenstvo vrši v bližini Ljubljane, bodo imeli ljubitelji kolesarstva lepo priliko opazovati, s kako brzino lahko vozijo dirkači strme klance.

—lj Kuharski tečaj za služkinje. Začetkom oktobra se otvori v prostorih šolske kuhinje kuharski tečaj, ki se vrši dvakrat tedensko v popoldanskih urah od 15. do 18. Pouk je brezplačen. Povrnoje se le efektivni stroški, ki bodo znašali približno 150 do 180 Din. Tečaj je namenjen onim služkinjam, ki so že v službi in se žele izpopolniti v kuhanju. Vpisuje in pojasnila daje vodstvo šolske kuhinje vsak delavnik od 9. do 11. ure v Prečni ulici 2. 475n

—lj Koncert lokalnega kvarteta Kedrov bo v petek 25. t. m. v Filharmonični dvorani. Člani tega kvarteta, ki je brez dvoma najboljši ruski lokalni kvartet, so bivši člani petrogradske carske opere in carskega konzervatorija. Kvartet Kedrov je koncertiral v zadnjem času z največjim uspehom po Nemčiji, Angliji, Belgiji, Franciji, Španiji in Ameriki. Poslednje dni je absolvirjal pet razprodanih koncertov v Sofiji. Sinoči je koncertiral v Beogradu, v četrtek bo v Zagrebu, v petek pa pri nas v Ljubljani. Vstopnice so v Matici knjižarni.

—lj Volilni imenik mestne občine Ljubljanske. Občinstvo se opozarja na razglas o razgrnitvi volilnega imenika, ki je priobčen v današnjem listu.

—lj Vpisovanje v brezplačno gospodinjstvo nadaljevalno šolo v Mostah pri Ljubljani se vrši v nedeljo 27. t. m. od 9. do 12. popoldne v pritičju šole.

En dan iz življenja Špelice

3. V kuhinji Med tem pa Špelica je naša izborna kuhala kostlo. Z zavestjo mirno se ponaha, Ker ve, kak' pere „Albus-Milo“.

Imate čas za svoje delo, ako veste, da pere Vaša perica s pristnim Albus - Milo m. Ni Vam treba vsak trenotek tekati v pralnico, ker veste, da Albus-Milo verno služi in dobro pere. V lastnem Vašem interesu je torej, da vedno uporabljate samo

ALBUS MILO

Zastrupljenje brez strupa
 Azijski in afriški narodi poznajo metode zastrupljenja človeka z izbranimi jedmi

V »Revue Bleue« je bil priobčen članek J. T. Samata o metodah, po katerih znajo Azijci in Afričani tajno usmrtni svoje sovražnike na način, ki spominja na zastrupljenje, ne da bi morili rabiti strup. Svetovni potnik, ki mu polaga Samat v usta svojo zgodbo, pripoveduje podrobnosti teh metod, ki jih k sreči pri nas nihče ne more posnemati.

Zastrupljenje? S čim? Ljudje ne vedo. Pri nas, posebno pa pri vas v Evropi, se zastruplja s strihninom. To je morilni strup. Toda to se pozna na umirajočem, poleg tega je pa treba strup dobiti, kar je nevarno, ker postane človek sumljiv. Zastrupiti človeka s strupom ni nobena umetnost, to zna tudi največji bedak. Čudovita je pa umetnost zastrupiti koga brez strupa. S čim? Z najboljšimi, najizbranejšimi jedmi. Tako na pr. z malim jedilnim listom. Podel zločin, obenem pa umetnost. Poznal sem take umetnike.

Eden izmed njih je bil anamski kuhar Nug-Hyen. Njegovo ime lahko izdam, ker je že umrl in sicer nasilne smrti. Drugi je bil krčmar Abbas Iahim v Bataviji. Tudi on je znal sestaviti jedilni list, po katerem so ljudje umirali. Končno je pa tudi sam umrl na tem — seveda posredno. Slednjič naj omenim še Randrijafo, častivrednega lastnika koncesij v Tsifori na Madagaskaru. Njegov najslavnejši primer je bila slavnostna večerja, pripravljena na čast generalnemu inspektorju. Umrl je prezdodaj. Ne smem pozabiti niti stare čarovnice Dolores Maria Virginija Alvarez, krčmarice od kordilierski cesti, vođeči v Cuzco. Pri nji so prenočevali zlatokopi, ki so se vračali po dolgih letih dela domov. In to je bilo njihovo zadnje prenočevanje. Bila jim je pripravljena usoda, ki so jo sami mnogim pripravljali.

Vsi omenjeni so bili zločinci, vendar pa morem priznati, da so bili njihovi jedilni listi odlični. Na njih so bile same izbrane jedi in gostitelji ali kuharji so sami jedli z veliko slastjo. In kako naj ti postane jed sumljiva, če je tvoj sosed s slastjo jedl, vzete iz iste posode, iz katere si zajemal sam? Treba je vedeti, za kaj gre.

Mleko spada med najboljše in najbolj zdrave pijače. Artički, posebno mladi, krhki artički, so najboljše sočivje. Mleko je zdravo in artički so zdravi. Če pa jeste artičke takoj potem, ko ste se napili mleka, se mleko v želodcu sesede in postane vam slabo. Če pridejo artički v mleko, nastane škodljiva zmes. In v tem je tajna, o kateri govorimo. Marsikaj je na svetu zdravo, marsikaj je dobro in okusno, če jih človek vsako stvar posebej in v primerih presledkih. V jestvinah je pa reagenca, katalizator, in če se srečati dve opredeljeni vrsti v želodcu, nastane iz njih škodljiv, morda celo smrtno nevaren produkt. Skoraj vsaka jestvina se lahko pod vplivom katalizatorja izpremeni v nevarno kisline ali usedek. Vse je odvisno od vrstnega reda, v katerem jestvine jemo.

So jestvine, čijih zmes tvori v želodcu strupe. Če si izbere morilec tak jedilni list, mu za osebno varnost zadoštuje, da izloči pri skupni jedi jestvine, ki tvorijo v želodcu strup. Na primer: Ramon, Jose in Joselita sede pri mizi. Ramona je treba umoriti. Kombinacija jestvin, ki ga zastrupe, je na pr. ragu in salata. Ramon je oprezen in dobro pazi na svoja gostitelja. Jose ne je ragu, Ramon je oprezen. Je ragu zastrupljen? Ne, kajti Joselita je že drugič napolnila z njim svoj krožnik. Seveda si ga privoščiti tudi on. Vsi trije jedo ribe in sladko. Potem pride na vrsto salata. Joselita jo odkloni, češ, da je že sita. Jose jo pa je s slastjo. Očitvidno ni zastrupljen in zato si jo privoščiti tudi Ramon. Ragu in salata skupaj pa pomenita smrt. Ramon temu strupu podleže. To je tako zvani trdilni jedilni list.

Nikalni jedilni list je oni, pri katerem zadostuje izpustiti samo eno jed, čije posledice paralizirajo morilnost zmesi drugih dveh jedi. Primer: Peter je gost Pavla in Julije. Peter, ki sluti tajno sovraštvo, je zelo oprezen. Vsi jedo vse jedi, vse so dobre. Po običajnem obedu pride na vrsto pečena, mlada krhka opica. — Spominja me na truplo novorojenčka, — omeni mimogrede Pavel. Petru jed ne tekne. Julija in Pavel si pa privoščita pošteno porčijo pečene. Potem jedo vsi pečeno antilopo. Peter ne je ničesar, kar odklanjata Pavel in Julija. Nasprotno, gostitelja jesta celo več. In vendar je Peter nasedel. Kljub odporu bi bil moral jesti opičjo pečenko, ker je bil v nji protistrup proti strupeni zmesi, ki jo je jedel poprej.

Če bi ljudje v tako zvanih kulturnih državah več vedeli o kemiji želodca, bi si ne belili tako pogosto glav nad zagonebnimi primeri smrti. Mnogi narodi se pa žal dolga stoletja spoznajo na to. Na dan njegove smrti so privezali Nug-Hyena na stol, toda Anamita ni hotel priznati. — Mar sem jaz ubogi sluga kriv, da inženjerjeva gospa ni jedla ribe v majonezi? — je tarnal. Ne, jedilni list je bil brezhiben. Vi sami ste jedli, pa se vam ni nič zgodilo. Kaj morem za to? Inženjer Thomas je potisnil z nogo svečo pod stol, na katerem je bil privezan Nug-Hyen. In slednji je zakričal: — Vzemite proč ta ogenj, gospod inženjer, stol je že prežgan, da, res je, vedel sem, da gospa Thomasova ne je ribe v majonezi.

Vidite, zato je moral umreti, toda pred smrtjo mi je še naštel svoje jedilne liste, ki so prinašali smrt. Tudi Abbas Iahim in drugi so mi izdali svoje jedilne liste. Tako sem zvedel za 45 jedilnih listov in 11 jih je izviralo od stare čarovnice. Povedala mi je pet načinov, kako se da skuhati izborna kava. Kdor po enem izmed teh 11 obedov popije navadno kavo, mora umreti.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Plesalec z eno nogo

Angleški plesni umetnik Jack Joyce vzbuja povsod, kamor pride, veliko zanimanje, ker ima samo eno nogo. Nastopal je že po Evropi in Ameriki in povsod z velikim uspehom. Drugo nogo mu nadomestuje pri plesu berglja. Nogo je izgubil že v zgodnji mladosti, ko ga je povozil težko natovorjeni voz. Ostal je torej za vse življenje pohabljen, kar ga pa ni oviralo, da bi se ne posvetil plesu, za katerega rabijo drugi ljudje obe nogi.

Prvotno ga ples ni mikal. Ko je pa videl svoje tovariše veselo poskakovati in plesati, je sklenil pomagati si z bergljo in kot 16letni fantič je že daleč prekašal svoje tovariše. S plesom si je hotel pomagati, da bi prišel v širni svet. Dokazal je v polni meri, da lahko človek tudi z eno nogo dobro pleše. Poleg plesa goji Joyce tudi sport, posebno tenis, plavanje in boks. Obenem je izvrsten jahač in šofer. V Hollywoodu si je priboril kot plesni mojster zlat pokal.

Edina slovenska tedenska revija »Življenje in svet«. — Posamezna številka 2.— Din.

Zvočni kino Ideal!

E. A. Dupontova velemojstrovina

DVA SVETOVA

Helena Sieburg, Peter Voss,

Film, ki napravi na slehernega gledalca globok nepozaben vtis!

Dveurne predstave ob: 4., 8., 9. zvečer

Premiera! Popolnoma novo!

Emile Gaboriau:

Vampirji velemesta

Roman

— Moji računi so že gotovi in so točni. Vzel je z mize šop listkov, in nadejal: — Tu imam imena 350 ljudi in vsak bo plačal povprečno deset tisoč frankov. — Torej tri milijone pesto tisoč frankov! — Da. No, ali bi hoteli zdaj vedeti, kakšno je naše orožje? Žrtvujte mi še dve minuti in premislite tole. Zmešal je listke kakor karte in čital kar na slepo srečo: N... inženjer. — Pet pisem, pisanih ženi njegovega pokrovitelja, ki mu je bil preskrbel dobro službo; službo lahko zdaj izgubi. — Plača 15.000 frankov. Gospa V... — Njena fotografija v zelo pomanjkljivi obleki. Ni bogata, vendar pa plača 3000 frankov. P... veletrgovec. — Dokaz, da je bil njegov zadnji konkurenca čisto navadna sleparija. — Plača najmanj 20.000 frankov. L... Dvournna pesmica, lastnoročno napisana in podpisana. Mora plačati najmanj 2000 frankov. Več ni bilo treba, da bi se markiz de Croisenois prečital, da je denar zaskrban.

— To zadostuje, — je dejal, — udam se. Da, uklonim se vaši tajni moči, strašnejši od moči tajne policije. Pričakujem vaših povelj, gospod. Mascaret je lahko prišel nešteti svojim zmagam še eno. Po vrsti je bil premagal zadnje čase grofa de Mussidana, Paula Violaina in Catenaca. Zdej je pa videl pri svojih nogah še markiza de Croisenoisa. — Nimam nobenih povelj za vas, gospod markiz. Vsi smo enako interesirani na uspehu: moramo se medsebojno dobro spoznati in sporazumeti, predno se končno veljavno odločimo za ta načrt.

Croisenois se je tej vpljivosti priklonil. Posredovalec je stopil k svojemu naslanjaču in sedel vanj. Zdelo se je, da ga je utrujenost premagala. — Zdej bi ravnal grdo, dragi markiz, če bi vas še zadrževal, — je dejal prijazno. — Sestanemo se v kratkem, ker se bo treba posvetovati, kako bi mogli najuspešneje poraziti vaše upnike. Dotlej pa prevzame skrb za ustanavljanje industrijske družbe Catenac. Ali je pomenilo to odslovitve? Markiz de Croisenois in odvetnik sta razumela Mascaretove besede tako, ker sta takoj vstala, segla Mascaretu in zdravniku v roke, se priklonila lahko Paulu in odšla. Čim so se vrata za nji zaprla je Mascaret vprašal: — No torej, kaj poročate o našem poklicu, Paul?

— Mislim, gospod, — je odgovoril mladenič dokaj mirno, — in celo prepričan sem, da mene ne potrebujete. Tem bolje! Jaz, ki nisem markiz, bom vas ubogal brez najmanjšega obotavljanja. To Paulovo zatrdilo pa ni dičnega

posredovalca prav nič presenetilo. Toda človek bi mislil, da se mu je zdelo to dobro ali pa tudi neprijetno. Teško je bilo uginiti, kakšne misli mu roje po glavi. Bistvo oko bi bilo opazilo v njegovem sicer vedno mračnem obrazu sledove borbe med zadovoljstvom in nevoljo. Paula je pa skrbelo, kaj pomeni Mascaretov molk. Prvotno se je tega čudnega moža in njegove moči bal, zdaj mu je bila pa strašna že sama misel, da bi ga utegnil Mascaret zapustiti in da bi ostal sam.

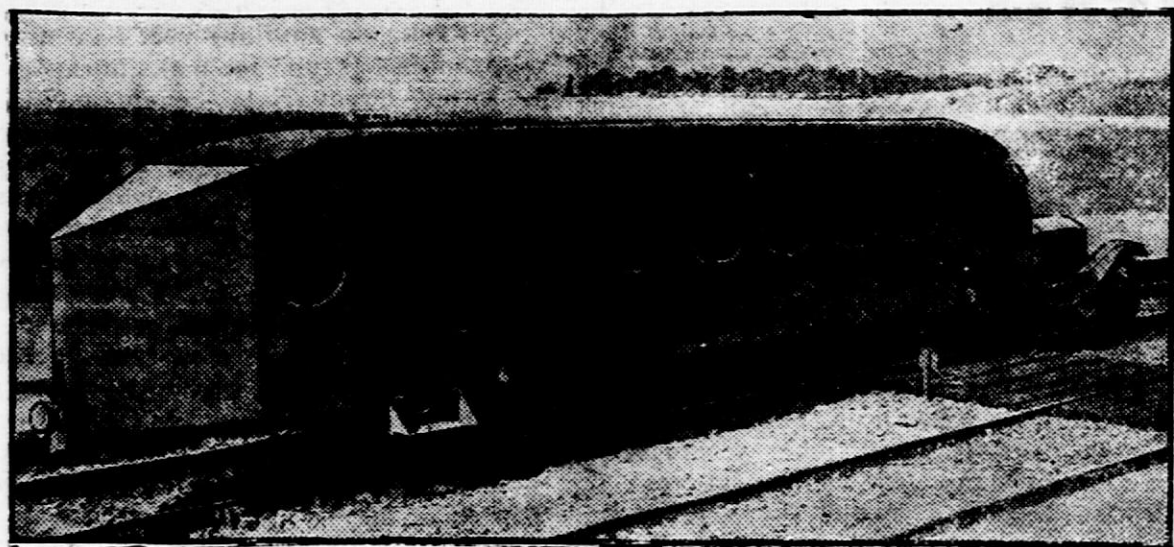
— Čakam, gospod! — je dejal. — Na kaj? — Da mi poveste, pod kakšnimi pogoji bi mogel dobiti mnogo denarja, postati milijonar in poročiti se s Flavijo Rigalovo, ki jo ljubim... Mascaret se je trpko, skoraj zlohotno nasmehnil. — Vi ljubite njeno doto... ne mešajte teh pojmov, — ga je prekinil. — Oprostite, gospod, toda kar sem rekel, je res. Zdravnik, ki ni imel nobenega razloga biti mračen kakor njegov prijatelj, se ni mogel premagati, da bi ne pripomnil ironično: — Ze! Kaj pa Roza, tista lepa Roza? — Razmišljal sem o Rozi, gospod, — je odgovoril Paul. — In spoznal sem, da sem bil zelo naiven. Roze zame ni več na svetu. Paul je govoril čisto resnico, kajti z iskrenim glasom je pripomnil: — In preklinjam bogastvo gospodične Rigalove, ki koplje med nama prepad. — Potolažite se, — je dejal veselo, — ta prepad bomo že zasuli, kaj ne, Hortebeze? Nikakor vam pa ne tajim, dragi moj, da bo vaša naloga mnogo težja, posebno pa mnogo napornejša od markizove. — Tem bolje. — Seveda bo pa tudi nagrada mnogo večja. — Če mi boste pomagali vi vsaj z dobrimi nasveti, sem pripravljen lotiti se vsega in o uspehu prav nič ne dvomim. — Pogum vam bo zelo potreben, pa tudi brez hladnokrvnosti ne pojde. Morada se boste morali odreči svoji osebnosti. — To storim od srca rad. — Če je tako, — je nadaljeval Mascaret, — vam bomo lahko kmalu povedali, kaj vas čaka. Ta čas pa pripravite čim več poguma, vadite svoje čelo, da ne bo izdajalo misli, oči pa, da ne povedo, kaj se godi v vašem srcu. Ste me razumeli, gospod... vojvoda? Mascaret je obmolnil. Prišel je Beaumarchef in sicer šele po tri- ali štirikratnem diskretnem trkanju. — Kaj je? — je vprašal Mascaret. — Pardon, ta čas, ko ste se z gospodi posvetovali, so prinesli dvojce pisem. — Daj ju sem... Hvala. Lahko greš. Beaumarchef je odšel, Mascaret je pa obračal pismi v roki in ogledoval pisavo. — To so vesti Van Klopena iz palače grofa Mussidana. Čujmo, kaj nam piše slavni damski krojač.

Tudi srčna bolezen. Zdravnik: Žena, brž mi pripravi torbico z instrumenti! Ta človek kliče po telefonu, da ne more brez mene živeti. — Saj kliče našo hčerko, ne pa tebe.

Avtomobil na železniških tračnicah

Poskusna vožnja na progi Pariz-Deauville se je zelo dobro obnesla

Kratko smo že poročali o prvi poskusni vožnji z avtomobilom po železniški progi med Parizom in Deauvilleom. Avtomobil, ki vozi po železniških tračnicah, je izdelala francoska tvornica Michelin. Več let so njeni inženjerji študirali konstrukcijo in izdelovali novo vozilo, ki bo močno vplivalo na želez-

niški promet. Sprednji del avtovagona je podoben avtomobilu, zadnji pa železniškemu vagonu ali trupu velikega potniškega letala. Avtovagon vozi na pnevmatikah in kolesa so narejena tako, kakor pri železniških vagonih, da ne morejo skočiti iz tira, samo da teko tiho, ker pnevmatika na železniških tračnicah ne dela nobenega ropota.

Ob 10.30 je zapustil avtovagon pariški kolodvor St. Lazare in po voznem redu bi moral biti ob 12.45 v Deauvilleu. Vozil je točno po voznem redu in je prevozil 215 km v 2.15 urah. Avtovagon je upravljal sam Andre Michelin, pri njem je pa sedel vlakovodja francoskih državnih železnic, ki dobro pozna progno Pariz-Deauville in tudi vse železniške signale. V avtovagonu samem so sedeli povabljeni gostje, med njimi generalni direktor francoskih železnic, več veleindustrijcev in bankirjev ter kot ima dama soproga znanega tovarnarja avtomobilov Citroëna.

Avtovagon vozi zelo mirno. Pri hitrosti 100 km na uro ima človek občutek, da se vozi zelo počasi, pa tudi ko kaže kazalec brzomera 130 km, ne čuti nobenih sunkov. Med vožnjo človek lahko piše ali pa se izprehaja po avtovagonu, ne da bi se mu bilo treba bat, da izgubi ravnotežje. Konduktar nima težkega dela. Na ostrih ovinkih mora samo zavirati, da avtovagon ne skoči s tira. Avtovagon se da ustaviti pri hitrosti do 20 km na uro na razdalji 50 km. Expressni vlak rabi pri enaki hitrosti skoraj 1000 m, predno se ustavi. V tem pogledu ima torej avtovagon pred expressnim vlakom veliko prednost.

Pomen avtovagona je v prvi vrsti v tem, da se zelo zniža tako zvana mrtva teža, ki močno obremenjuje železnice, ker morajo vlaki voziti, tudi če ni potnikov. Zdej znaša mrtva teža približno 3 tone, če vstajemo lokomotivo.

Če pomislimo, koliko imamo na svetu samo drugo- in tretjevrstnih železnic, ki bi morali investirati težke milijarde, če bi jih hoteli popraviti, in če pomislimo na drugi strani, da za avtovagone niso potrebne velike investicije

kapitala, nam postane jasno, da bo igralo novo prometno sredstvo v doglednem času zelo veliko vlogo. Poskusna vožnja se je vršila na kratki progi in se je zelo dobro obnesla. V kratkem se bodo pa vršile poskusne vožnje na daljših progah in če se bodo tudi te dobro obnesle, začne uprava francoskih želez-

nic takoj razmišljati o uvedbi avtovagonov na nekaterih železniških progah.

Tekme želv

V Ameriki je življenje še vedno mnogo lažje in prijetnejše kakor pri nas, čeprav tudi dežela dolarja že čuti posledice splošne gospodarske krize. Ker je blagostanje v Ameriki vsaj za del prebivalstva še vedno razmeroma veliko, se ljudje tudi bolj zabavajo kakor pri nas. Ples in sport sta postala Američanom prava narodna strast. V Ameriki je tudi žarišče iznajdljivosti in plesu in sportu, na drugi strani pa prirejajo Američani najgrotesknejše tekme.

Med prireditve, kakršnih Evropa še ne pozna, spada tudi splošno priljubljena tekma želv. Te tekme prirejajo v mnogih ameriških mestih. Glavna tekma se pa vrši vedno v Oklahome City. Dirkališče je dolgo 75 čevljev in tekme se udeležijo 20 do 30 dresiranih želv. Zaključek tekme je baje prav tako napet, kakor konjskih tekem. Razpišejo se tudi visoke nagrade. Letošnjo prvo nagrado v znesku 3500 dolarjev je dobila želva, ki je prekoracala 0,07523 angleške milje na uro. Posebno velika hitrost to seveda ni.

Redek jubilej

Londonska gospoda je priredila te dni dvema jubilatnkama zelo prisično in originalno proslavo. Originalni sta pa tudi jubilatki. Gre za 90letni dami dvojčki. Obe sestri, lady Lohova in grofica Lütton, sta dočakali izredno čili in krepki 90 let. Grofica Lütton je vdova po indijskem podkralju, ki se je pisal pred povišanjem v plemiški stan Bulwer in je bil sin slavnega angleškega romanopisca Bulwera. Na vsej dolgi poti politične kariere je bila grofica svojemu možu zanesljiva in agilna družica. Ponosno je kazala svojim znancom sliko mojstra Val Princa, ki je naslikač njenega moža kot indijskega podkralja, ob njem pa stoji ona. Po njenem

mnenju mora žena vedno stati možu ob strani ter mu biti v tolažbo in podporo zlasti v težkih trenutkih.

To naziranje se zdi sedaj nekoliko zastarelo, zato je pa bila tem mladostnejša grofica sama. Da ni imela sivih las bi jo mogel človek smatrati za mlado deklo. Originalno je tudi njeno življenje. Vstaja vedno zgodaj jutraj, po zajutruk čita romane svojega tasta, potem se pa igra s svojimi vnuki in vnukinjami ter pleše z njimi, da je veselje. Nič čudnega ne bo, če dočaka tako čila, podjetna in vedrega duha, kakor je zdaj, tudi 100 let.

Milijoni v želodcu

O tihotapcih dijamantov je znano, da je njihova iznajdljivost naravnost neverjetna in da znajo tudi v najtežjih razmerah napraviti dijamante čez mejo države, kjer je carina na nakit zelo visoka. Dresirani psi, ki so na povelje svojih gospodarjev požirali dijamante in jih naravnim potom na povelje zopet vračali, so že zastarela metoda, znana vsakemu količkaj spretnemu in izkušnemu cariniku. Iz Johannsburga v Južni Afriki pa poročajo zdaj o novem presenetljivem triku tihotapcev dijamantov in celo uslužbenecv državnih dijamantnih polj.

Ravnateljstvo dijamantnih polj v Johannsburgu je imelo že dolgo na sumu dva uslužbenca, da odnašata dijamante navzlic najstrožji kontroli, toda dokazati jima tatvine ni moglo. Končno je pa šnila nekemu v glavo srečna misel rentgenizirati osumljena uslužbenca pred odhodom z zastraženega ozemlja. In res se je izkazalo, da imata oba v želodcu za dobra dva milijona Din dijamantov. Poleg kazni za tatvino je doletela usmrtitvena kazen — delovljita kura z ricinovim oljem, ki ju je prisililo vrniti ukradene dijamante.

Kako človek raste

Vsak organizem raste tem počasneje čim bolj se oddaljuje od svoje mladosti. Rast človeka po rojstvu je znatna, kajti njegova prvotna teža, ki znaša približno 3 kg, se skoraj podvoji. Izredno velika in nagla je pa rast človeka pred rojstvom. Oplojeno človeško jajčece tehta 2 do 3 stotinke miligrama. Svojo težo pomnoži torej v devetih mesecih pred rojstvom približno stotimikrat. Jajčece mogočnega kita pomnoži svojo težo tridesikrat, predno doseže kit svojo polno težo.

Deček pridobi povprečno v prvem letu življenja 200%, v drugem samo 20, v sedmem pa pade že na 10%. Končna velikost je odvisna od hitrosti rasti in dolgotrajnosti. Človek raste po rojstvu nad 20 let, zajec približno 13 mesecev, morski prašiček pa 14 mesecev. Zanimivo je, da imata človek in zajec približno enak prirast teže na dan, namreč 6 : 6,3 gramov, morski prašiček pa samo 1,8. Zajci so zato večji od morskih prašičkov, ker pridobe dnevno več na teži, ljudje so pa večji od zajcev, ker več časa rasto. Če pa vzamemo za merilo hitrosti rasti povprečni procentni prirast, je jasno, da raste človek med vsemi tremi najpočasneje, kajti njegov dnevni povprečni procentni prirast znaša ves čas njegove raste samo 0,02%, dočim znaša pri zajcu 0,50, pri morskem prašičku pa 0,40.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

št. 21.400/1

Razglas

Razgrnitev volilnega imenika

v smislu zakona z dne 6. IX. 1931. Sl. l. št. 347/54.

Volilni imenik mestne občine ljubljanske, po katerem se bodo vršile volitve za narodno skupščino, je razgrnjen na vpogled prebivalstvu v sobi št. 38 mestnega načelstva ob delavnikih od 9. do 12. ure in pri tukajšnjem okrajnem sodišču ob običajnih uradnih urah.

Vsakdo ima pravico volilni imenik pregledati, prepisati, razglasiti in natisniti ter bodisi zase, bodisi za drugega zahtevati njegov popravek.

Pri volitvah smejo glasovati samo oni, ki so vpisani v imenik. Popravek volilnega imenika se zahteva neposredno pisмено ali ustno od mestnega načelstva ali od okrajnega sodišča. Zahtevanim popravkom se morajo predložiti dokazi.

Za dokaze morejo služiti samo polnoveljavne javne listine.

Za zahtevo popravka volilnega imenika se ne pobira nobena taksa niti za opravilo, niti za akt, niti za listine, kakor: za izpiske iz cerkvenih knjig, za izpričevala, potrdila itd., ki so potrebna za dokaz teh zahtev; nego na njih se označuje, v kakšen namen se izdajajo in da se za druge posle ne smejo uporabiti kot dokazi brez takse. Pristojna oblastva morajo dati zahtevniku v 24 urah vse listine, ki se zahtevajo zaradi popravka volilnih imenikov.

Ko se razglasi ukaz o volitvah narodnih poslancev, se smejo popravki zahtevati samo še tri dni po razglasitvi ukaza.

Nobena poznejša zahteva popravka ne vpliva na sestavo volilnega imenika, po katerem se bodo vršile že razpisane volitve.

Mestno načelstvo v Ljubljani, dne 22. septembra 1931.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakih. Za odgovor znakilo - Na upravljanje brez znakilo ne odgovorjamo - Najmanjši oglas Din 5- —

MLADENČO
s stalno službo želi poročiti priprosto mladenko, staro do 27 let. — Cenj. dopise s sliko na upravo »Slov. Narod« pod šifro »Veselo življenje 2657c.

MODROCE
vrhne la afrik. močno blago a Din 240.— zločljive postelje, posteljne odeje, šimo in blago za preobleko pohištva najceneje kupite pri

Rudolf Sever
LJUBLJANA, Marjina trg št. 2

VELIKA KOLIČINA BLAGA
200 kuponov po 3.20 m, prima kamgarn in ertani garni (Stretchgarne), tudi v manjših množinah, radi nujne denarne potrebe zelo poceni naprodaj. — Ponudbe pod »Deutsche Korrespondenz 21.456« na »Pirax«, Brunn, Wilsonplatz I, Českoslovaška republika. 2654

LEPO POSESTVO
v bližini Rajhenburga prosto-voljno prodam. Posestvo obstoji iz hiše s 4 sobami in s 4 kletmi, hlev in kozolec ter gozda, travnikov in zelo rodovitnih njiv, v skupnem obsegu 17 johov. Interesenti naj se zglasijo do 25. t. m. pri lastniku; cena se izve istotam. Mikolo Merk, Stolovnik št. 29, Rajhenburg. 2656

NOVO STISKALNICO
(prešo) za grozdje, z 250 l velikim košem proda F. Cvek v Kamniku. 2655

Hočete k FILMU?
Pišite na: Interfilm Studio-Gesellschaft Berlin - Lichterfelde W. 26. 2631

URE POPRAVLJA
renovira — večletno jamstvo — Fran Korosec, urar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 55/I, vhod Vidovdanaka cesta št. 1.

Klavirji!
pianini
Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Höpfl, Stingl original, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izdelavec in bivši učitelj Glasbene Matice
Alfonz Breznik
Aleksandrova cesta št. 7 (vagal Beethovnevo ulice) Najcenejša posejevalnica.

OCARINJENJE

vseh uvoznih in izvoznih in tranzitnih pošilk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi

RAJKO TURK
carinski posrednik, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9 (nasproti carinarnice). — Revizija pravnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno.

OSVALD DOBEIC
Ljubljana
PRED ŠKOFIJO ŠTEV. 15

prilporeča svojo bogato zalogo galanterijskega, kratkega in modnega blaga po najnižjih cenah.
Velika izbira vseh vrst nogavic, D. M. C. in C. M. S. predmetov.

Specijelni entel oblek in volan
francoski sistem pri
Matek & Mikeš, Ljubljana
(poleg hotela Štrukelj)

>BREDA< žepni robci m. Din 2.—. — Namodernejše vezenje zaves, negrinjal in perila.
Cenjeno občinstvo se opozarja na mojo

prvo sprejemnico za barvanje in kemično snaženje
pri krojaču A. PREZELJ, Vošnjakova ulica 4 (preje Cesta na gorenjski kolodvor). — V krojačnici se popravljajo vsake vrste snažena in barvana oblačila. Postrežba točna! Cene solidne!

A. PREZELJ, krojač. A. WAGNER, barvar.

Ribiške potrebščine
F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg.